

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Tyrocinium Artis Oratoriæ Sacræ Et Profanæ

Moine, Joseph

Solodori, 1714

7. Paradigma 1. orationis, quales vulgò fiunt, sine argumentatione.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-68834](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-68834)

tum. Potiùs igitur orationis initia, ideam,
 & prima velut lineamenta demonstro, qui-
 bus inspectis incipientes faciliùs assequan-
 tur methodum in scribendis orationibus ser-
 vandam. Quocirca solùm primarias partes,
 sine addito ornatu obiter tantùm indico.
 Qui plures modos variandi orationes deside-
 rat, adeat libellum *P. Casimiri Wyuk Koialovvicz*
S. J. Lithuani Antuerpiæ editum An. 1668.
 sub hoc titulo: *Modi LX. sacra orationis variè*
formanda. Si cui fortè non placeat modus ille
 orationes Argumentationibus comprehen-
 dendi, cùm reliqua nihilominus præcepta pro
 quibuscunque orationibus serviant, primo
 loco Paradigma orationis, sine argumenta-
 tione factæ, subjungo.

 C A P U T VII.

Paradigma I. orationis, quales
vulgò fiunt sine argumentatione.

In illa verba ex Evangelio Dominicæ VI.
 post Pentecost. *Deficient in via.* Marc. 8. v. 3.

Argumentum Orationis: *Anima sapius nu-*
trienda in solitudine, ne in via ad calum deficiat.

I. **P**rima designatio hujus orationis, de qua
 dictum est L. 2. c. 1. n. 7. *Exordii ma-*
teria: Christus per multiplicationem panum
 in solitudine docet, debere nos animam no-
 stram

stram, sicut ipse corpora se sequentium, pascere in solitudine, ne deficiat in via. Solitudo animæ est secessus à turbis & negotiis ad tempus. *Propositio*. Et hanc solitudinem debemus frequentare, ut in ea pascamus animam, nisi velimus deficere in via ad cœlum. *Partitio*. 1. Hoc est necessarium. 2. Modus est facilis. 3. Tempus nobis ad hoc non deest. *Confirmatio* habet tria argumenta, adeoque & tres partes, quæ sumuntur ex Partitione modò facta, & amplificantur sicut postea ostendam. *Epilogus*. Adhortatio ad istud medium salutis frequenter arripiendum. En hîc paucis verbis materiam orationis conceptam, quæ sic dilatatur.

II. *Exordium*. Prodigium septem panum, à Christo ita multiplicatorum, ut, &c. contigit in quadam solitudine, fuitque non tam effectus divinæ Omnipotentiae, Providentiae, & Bonitatis, quàm Sapientiae nos instruētis, ut eandem curam animæ nostræ impendamus, quam ipse corporibus se sequentium exhibuit, ut videlicet eam in solitudine pascamus, ne in via ad cœlum deficiat. In solitudine, quam sibi optasse videtur. *Job c. 3. 14. Requiescerem cum Regibus & Consulibus terra, qui adificant sibi solitudines*. Lyranus hîc intelligit per Reges eos, qui motibus inordinatis carnis & animi imperant; per Consules, à consulendo dictos, qui sibi & aliis bene consulunt; per solitudinem recessum à

tur-

turbis negotiorum, ut solis nobis vacemus. Itaq; ut clarius edisseram, si nolimus deficere in via cœli, sed concupiscentiis nostris imperare, quæ ab aditu cœli impediunt, atque idcirco nobis bene consulere, docemur frequenter nobis ædificare solitudines, in quibus animam curemus; h. e. seponere tantisper negotia, ut salutem negotiorum summo, unicè vacemus, eumque in finem sacris quibusdam meditationibus animam pascamus. Displicet hæc oratio. Plerique dicunt, non vacare sibi tempus ad talem secessum otiosum; nec, si vacaret, scire se, quomodo in eo se deberent occupare. *Propositio.* Contrà ego aio, talem secessum esse summè necessarium, cum sine hoc anima deficiat in via ad cælum. *Partitio.* Et ne quis deinceps arbitretur, legitimam esse hanc excusationem, imprimis explicabo, secessum hunc non esse otiosum, aut certè otium summè necessarium. Tum si facilem modum utiliter se occupandi ostendero, nemo dicet, non scire se modum in hoc sacro exercitio se detinendi. Tempus denique sufficiens etiam occupatissimis monstrabo.

III. Confirmatio. I. *Pars Divisionis.* Novimus, plures in Mundo malos esse, quàm bonos. Ii quoque ipsi, qui boni habentur, ita boni sunt, ut planè suis bonis plura mala, vel minùs perfecta opera habeant admixta. Quid ita? Natura nostra corrupta ad
ma-

malum prona est, *Gen. 8. 21.* Bonum, juxta Philosophos, ex integra causa, malum ex quolibet defectu, &c. Virtus ardua est, & in medio duorum extremorum sita, quæ vitiosa sunt. Unica via ducit ad virtutem, plures ad vitiosa extrema. Versamur igitur in medio nationis pravae & perversae. *Phil. 2. 15.* Videmus plura mala & imperfecta, quàm bona. Natura nostra æquè corrupta & ad malum prona est, ac aliorum: Facilius vitium facile, ad quod tot semitæ ducunt, sectatur, quàm virtutem arduam; nec in aliquo gradu vitii consistit, sed suapte contendit ulterius, donec in profundum peccatorum delapsa pereat. Quis itaque de se præsumat, se in medio malorum diu fore bonum, &c. nisi exquisitam curam salutis suæ stabilien- dæ adhibeat, animum roboret, &c. Sæpe nos graviter lapsos esse, aut certè de tali lapsu periclitatos, deprehendimus; & tamen damnum dissimulamus. Similes mercatori, in rem suam non satè intento, qui ex particularibus suis Rationibus animadvertens, non levia se dispendia fecisse, defectui occurrere non curat: hic in universalibus advertet, se non esse solvendo. Sic nos in Judicio divino, &c. Sicut igitur navus mercator, mox ubi damnum conspicit, studiosè examinat, unde id oriatur, quomodo possit succurrere, &c. Ita, nisi idem faciamus, coram cælesti Patrefamilias, totius vitæ ratio-

ratio-

rationes exacturo, minus habentes inveniemur, &c. Horologia rotata frequente cura indigent; nam Index movetur à rotis, rotæ à ponderibus, quæ mole sua deorsum tendunt: nisi hæc pondera sæpe attollantur, horologium stabit, index horas malè designabit. Opera nostra sunt index, qui prodit, quid in motibus animi, velut rotis quibusdam, agatur. Habemus appensa pondera, semper deorsum trahentia, carnem, dæmonem, occasiones, &c. Nisi ista pondera per curam inspectionis ac directionis perpetuæ ad Deum sursum trahamus, index boni, opera videlicet nostra, stabit; imò quæ non vitia NN. paulo post indicabit! Quid consilii? Ædificemus nobis solitudines; dimittamus paulisper negotia, initis rationibus inspiciamus, in quibus, & quas ob causas defecerimus; dicta pondera per sanctas meditationes ad Deum & cælestia tollamus. Nisi hoc fecerimus, considerata naturæ nostræ constitutione, &c. sensim usque ad infernum deficiemus, &c. Hoc initio defecerunt *in via*, quotquot usque ad ima vitiorum descenderunt, quòd nunquam animam speciali ejusmodi vigilantia curârunt. Contrà majores Sancti tali inspectione animæ & cura ad insigniorem perfectionem evaserunt, uti constat de S. Carolo Borromæo, S. Francisco Salesio, S. Ignatio, &c. *His plura addere facile est.*

IV. 2. *Pars Divisionis.* Satis hæc ostendunt necessitatem ædificandi sibi solitudines, & animam in iisdem curandi. Sed ais, nescire te modum, quo in tali solitudine possis teipsum occupare; quid debeas agere, quomodo tempus utiliter infumere? Quæro ego vicissim: Quid fecisses aliàs eo tempore, quod ad exercitium, salutem animæ tam necessarium, suadeo seponere? Egissem, inquires, cum familiaribus. Bene habet: Id age tecum ipso, quod tam libenter cum notis tuis agitas. De te apud teipsum malè loquere, detrahe tibi ipsi. Inspiciendo cor tuum, dic: Ecce cor superbum, iracundum, &c. Scrutare, quod vitium sit primarium, ex quo cætera velut ex fonte promanant. Inquire, quibus ex causis, in quibus occasionibus deficere soleas. Et sicut de vitiis aliorum loquendo nôsti definire, quid, quo modo agere, quibus mediis se corrigere deberent; Ita *Medice cura teipsum. Luc. 4, 23.* tibi ipsi modum præscribe vitæ corrigendæ, media excogita, &c. Ut verò firmiora sint, quæ formabis, emendationis decreta, assume aliquam meditationem de quadam veritate nostræ Fidei, quam maximè cor moturam arbitraris. An etiam istas ignoras? Quid magis obvium? Quid Christiano debet esse familiarius notum quàm Mors, Judicium, Infernus, Cælum, Vita Christi, &c. quæ ita contempla-

re,

re, ut cogitationem identidem ad animæ tuæ statum reflectas, & agenda in posterum statuas, prævisis occasionibus particularibus, in quibus te vincere debeas. Cur non ipsum malum animæ tuæ statum in meditationis istiusmodi materiam assumis? Non potest huic exercitio fructus deesse, in re summi momenti, qualis est negotium salutis. Et tamen quid facilius? &c. Difficilis videtur inexperto: Periclitare, &c.

v. 3. *Pars Divisionis.* Quoties verò iste secessus esset instituendus? Quò sæpius, eò melius. Quidsi saltem singulis mensibus semel? Reclamas; temporis defectum obiicis. Tempus non habes? Ita est; totum negotia officii sibi vendicant. Si hoc verum est, profectò tali receptu præ aliis indiges; signum enim est, totum te rebus terrenis ita occupari, ut vix tempus habeas de tua salute cogitandi. Res est, miserane magis, an auditu horrida? Christianus dicit, se non habere vel horam singulis mensibus, quam possit tribuere sibi soli, negotio æternitatis, & Deo, propter cuius solius servitium conditus est! Vivimusne in Mundo, ut simus in eodem felices, divites, honorati, docti, caustidici, œconomi, &c; an verò potiùs, ut Deum glorificemus, & salutem consequamur? *Porro unum est necessarium. Luc. 10. 42,* videlicet servitium Dei, & inde pendens negotium nostræ salutis: reliqua omnia & inutilia &

T

cre-

crepundiæ sunt. Non præscribitur huic solitudini certum tempus; & nullum penitus huic occupationi suppetere credam? Nulline dies Festi in mense occurrunt, quibus à negotiis ferè vacatur? Plurísne in iis est lucrum ex lusu, quàm lucrum æternitatis? quies corporis, quàm animæ? Visitamus amicos ægrotos: non carpo. Sed ægrotum domesticum, animam propriam, non destituamus, quo nemo nobis debet esse charior, nemo magis languet, nemo majore cura indiget. Curamus negotia, unde vitæ sustentandæ necessaria acquirimus. Cur non negotium unicum & primarium, propter quod conditi sumus, ut certam nobis reddamus vitam æternam? Si hæc ipsa negotia nos impedivissent à refectione corporis, nos minimè excusaremus defectu temporis, ne proxima occasione tempus manducandi quæreremus; & per ea nos à nutrienda anima excusamus? *Nónne anima plus est quàm esca?* *Matth. 6. 25.* Plurísne facimus corpus, quàm animam? Estne minor hujus, quàm illius, necessitas? Si ægrotarem corpore, si dies nobis apud Judicem dicta esset, quævis negotia seponeremus. Gravissimè ægrotat anima tot vitiis, &c. dies Judicii divini, in quo de integra æternitate decidetur, imminet; & tempus aliis negotiis subtrahere non possumus? Quid oberit aliorum jactura, si salutis negotium succedat? Quid aliud proderit,

derit, si istud malè geramus? Huic Sancti totam vitam impenderunt (& quomodo?) neque tamen se satis egisse existimârunt: nobis nimium sit, eidem aliquot horas dare? Sanctus Sanctorum Christus, salutis suæ certus, triginta annis soli Deo vacavit; triennium verò illud Prædicationis, quod aliis impendit, tametsi occupatio sanctissima fuerit, quoties solitario recessu interruptit? Et nos de salute incerti nunquam velimus profana negotia interpolare sacro aliquo, Deum & animam nostram unicè concernente? Quàm parvi pretii est salus, si tam modico impendio est indigna! Nimiùm egerunt Sancti, si nos nihil agendo possumus salvâri, &c. Scit dæmon hujus solitudinis utilitatem: idcirco quærit ipsam tot negotiis impedire, &c.

VI. *Epilogus.* Sequamur consilium S. Eucherii Episc. Lugdun. Epist. ad Valerian. *Abrumpatur illa interminabilis secularium negotiorum catena; primas apud nos curas, quæ prima habentur, obtineant, summâsq; sibi solitudinis partes salus, quæ summa est, vindicet. Hac nos occupet, jam non prima, sed sola.* Qui tam rarò negotium animæ dicto modo tractant, non diu erunt sine magnis defectibus. Qui rarò ita nutriunt animam in solitudine, &c. *Deficient in via ad cælum.* Et quò defectus iste spectabit? an ut tantùm hæreant in via? an potius, ut in-

feliciter pereant, cum non detur medium inter salutem & perditionem, &c?

VII. His addatur ornatus, & quibusdam in locis major dilatatio, & erit oratio facili negotio absoluta. Dixi porrò in titulo hujus capituli, orationes tales fieri sine argumentatione: re ipsa tamen sæpius continent Epicherema, seu argumentationem contractam & occultam, quam aliqui Syllogismum virtualem appellant, qui scilicet facile ex hac brevi sententia fieri posset, additis huic medio aliis partibus, aut certè argumentatio alia, præsertim verò Enthymema.

CAPUT VIII.

Paradigma II. orationis factæ per argumentationes; atq; imprimis per Syllogismum, totius orationis fundamentum, ac tum per particulares argumentorum argumentationes.

In illud ex Evangelio Dominicæ II. post Pentecosten: *Nemo vitorum illorum, qui vocati sunt, gustabit canam meam. Luc. 14. 24.*

Argumentum orationis: *Communio indigna omnium peccatorum atrocissimum.*

I. Pri-